

STUDIER I DANSK POLITIK

KARINA KOSIARA-PEDERSEN

DEMOKRATIETS ILDSJÆLE

PARTIMEDLEMMER I DANMARK

JURIST- OG ØKONOMFORBUNDETS FORLAG

Demokratiets ildsjæle

Partimedlemmer i Danmark

Studier i dansk politik

ISSN 2245-280X

Redaktion

Professor Kasper Møller Hansen
Institut for Statskundskab, Københavns Universitet

Professor Rune Stubager
Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet

Publikationer i denne serie er fagfællebedømt

1. Rune Stubager, Kasper Møller Hansen & Jørgen Goul Andersen: *Krisevalg. Økonomien og folketingsvalget 2011 (2013)*
2. Lars Bille: *Blå eller rød eller ...? Dansk partipolitik 2005-2011 i perspektiv (2014)*
3. Kasper Møller Hansen & Karina Kosiara-Pedersen: *Folketingsvalgekampen 2011 i perspektiv (2014)*
4. Henrik Jensen: *Finansudvalget – bag lukkede døre (2014)*
5. Kasper Møller Hansen & Rune Stubager: *Oprør fra udkanten – Folketingsvalget 2015 (2017)*
6. Karina Kosiara-Pedersen: *Demokratiets ildsjæle. Partimedlemmer i Danmark (2017)*

Karina Kosiara-Pedersen

Demokratiets ildsjæle

Partimedlemmer i Danmark

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
2017

Karina Kosiara-Pedersen
Demokratiets ildsjæle
Partimedlemmer i Danmark

1. udgave, 1. oplag

© 2017 by Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, elektronisk, fotografisk eller anden gengivelse af
eller kopiering fra denne bog eller dele heraf
er ifølge gældende dansk lov om ophavsret ikke tilladt
uden forlagets skriftlige samtykke eller aftale med Copy-Dan.

Omslag: Bo Helsted, aurorafotografi
Omslagsmotiv: Bo Nymann, Polfoto
Tryk: Toptryk, Gråsten

Printed in Denmark 2017
ISBN 978-87-574-3505-4
e-bog ISBN 978-87-7198-115-5

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
Gothersgade 137
1123 København K

Telefon: 39 13 55 00
e-mail: forlag@djoef.dk
www.djoef-forlag.dk

Indholdsfortegnelse

Forord	17
Kapitel 1. Partierne og deres medlemmer	19
Politiske partier og demokrati	19
Fordele og ulemper ved partimedlemmer	23
Antal partimedlemmer	28
Partimedlemskab i forandring	36
De danske partimedlemsundersøgelser	38
Bogens opbygning	42
Kapitel 2. Hvem er partiernes medlemmer?	45
Repræsentativitet	45
Køn	47
Alder	50
Uddannelse	54
Beskæftigelse	56
Ansættelsessektor	59
Husstandsindkomst	61
Boligform	64
Geografi	65
Konklusion	73
Kapitel 3. Hvorfor er de medlemmer?	77
Forklaringer på medlemmernes indmeldelse	78
Medlemmernes egne begrundelser for indmeldelse	80
Stabilitet og forandring 2000-2012	85
Konklusion	88

Kapitel 4. Hvordan blev de medlemmer?	91
Partiernes medlemskriterier	92
Rekrutteringskampagner	94
Hvornår meldte medlemmerne sig ind?	100
Falder æblet langt fra stammen?	104
I seng med fjenden?	107
Partiskift blandt partimedlemmer?	110
Konklusion	113
Kapitel 5. Hvordan deltager partimedlemmerne?	117
Partimedlemmernes flerdimensionelle deltagelse	117
Partimedlemmernes generelle deltagelse	121
Partimedlemmerne som ambassadører	126
Kampagneaktiviteter	129
Deltagelse mellem valg	133
Individuel kontakt	136
Tillidsposter	137
Partimedlemmernes opstillingsvillighed	139
Konklusion	143
Kapitel 6. Hvilke dimensioner er der i partimedlemmernes deltagelse?	145
Dimensioner i partimedlemmernes deltagelse 2012	146
Dimensioner i partimedlemmernes deltagelse 2000	152
Konklusion	154
Kapitel 7. Hvad forklarer partimedlemmernes deltagelse?	157
Hvad er partimedlemmernes deltagelse?	157
Forklaringer på partimedlemmernes deltagelse	160
Forklaring af generel deltagelse – antal timer	166
Hvorfor aktivistdeltagelse?	169
Hvorfor ambassadørdeltagelse?	171
Hvem er de opstillingsvillige?	174
Veteranerne	177
Konklusion	180

Kapitel 8. Hvad mener partimedlemmerne, og er de repræsentative?	185
Partimedlemmernes politiske holdninger	187
Medlemmernes fordelingspolitiske holdninger og repræsentativitet	192
Medlemmernes værdipolitiske holdninger og repræsentativitet	197
Hvor repræsentative er medlemmerne for de indvalgte?	200
Konklusion	206
Kapitel 9. Er medlemmerne enige, og gør det en forskel?	209
Politisk enighed blandt partiernes medlemmer	211
Gør uenigheden en forskel?	216
Konklusion	222
Kapitel 10. Hvor enige er partimedlemmerne med partiet?	225
Partimedlemmernes oplevede afstand til partiet	226
Venstre-højre og emneuenighed	230
Konklusion	238
Kapitel 11. Hvordan opfatter medlemmerne deres rolle og partidemokratiet?	241
Partimedlemmernes opfattelse af deres medlemsrolle	243
Partimedlemmernes tilfredshed med det partiinterne demokrati	257
Mål for utilfredshed med internt partidemokrati	262
Mødedeltagernes opfattelse af møder	266
Konklusion	268
Kapitel 12. Er partimedlemmerne mere politisk engagerede?	271
Politisk interesse	272
Politisk (selv-)tillid – intern og ekstern efficacy	274
Social tillid	279
Partisympati	281
Medlemskaber og aktivitet i andre foreninger	284
Anden politisk deltagelse	288
Konklusion	291
Kapitel 13. Er medlemmerne på vej ud?	295
Omfanget af partimedlemmernes udmeldelsesovervejelser	295
Mulige forklaringer på medlemmernes udmeldelsesovervejelser	297

Hvem er på vej ud?	303
Konklusion	310
Kapitel 14. Fremtidens partier	313
Partier i forandring	313
Partimedlemskab i forandring	315
Nye former for partitilknytning	319
Fra medlems- til kampagneorganisationer	321
Partier uden medlemmer?	323
Appendiks	325
Litteraturliste	327
Om forfatteren	341
Tabeller	
Tabel 1.1: Fordele og ulemper ved partimedlemmer	28
Tabel 1.2: De danske partier og partimedlemsundersøgelser	41
Tabel 2.1: Partimedlemmernes kønsfordeling (2012), procent	48
Tabel 2.2: Kønsforskelle blandt partimedlemmer (2000 og 2012), procent	49
Tabel 2.3: Kønsfordeling blandt vælgere (2011), procent	49
Tabel 2.4: Aldersfordeling blandt partiernes medlemmer (2012), procent	51
Tabel 2.5: Aldersfordeling blandt partiernes vælgere (2011), procent	52
Tabel 2.6: Gennemsnitsalder for medlemmer (2000 og 2012) og vælgere (2011), år	52
Tabel 2.7: Andel unge og ældre blandt partimedlemmer (2000 og 2012), procent	53
Tabel 2.8: Medlemmernes uddannelse (2012), procent	54
Tabel 2.9: Medlemmernes uddannelse (2000), procent	55
Tabel 2.10: Medlemmers (2012) og vælgeres (2011) skolegang, procent	56
Tabel 2.11: Partimedlemmernes beskæftigelse (2012), procent	57
Tabel 2.12: Partimedlemmernes beskæftigelse (2000), procent	58
Tabel 2.13: Vælgernes beskæftigelse (2011), procent	58

Tabel 2.14: Erhvervsaktive medlemmers ansættelsessektor (2012), procent	59
Tabel 2.15: Erhvervsaktive medlemmers ansættelsessektor (2000), procent	60
Tabel 2.16: Erhvervsaktive vælgeres ansættelsessektor (2011), procent	61
Tabel 2.17: Medlemmernes husstandsindkomst (2012), procent	62
Tabel 2.18: Medlemmernes husstandsindkomst (2000), procent	63
Tabel 2.19: Vælgeres husstandsindkomst (2011), procent	63
Tabel 2.20: Medlemmernes boligform (2012), procent	64
Tabel 2.21: Vælgeres boligform (2012), procent	65
Tabel 2.22: Opsummering af partiernes medlemsprofiler (2012), procent	74
Tabel 3.1: Partimedlemmernes væsentligste årsager til at melde sig ind i partiet (2012), procent	84
Tabel 4.1: Partiernes medlemskriterier (2015)	94
Tabel 4.2: Partimedlemmernes konkrete tilskyndelse til indmeldelse, procent	97
Tabel 4.3: Partimedlemmernes konkrete tilskyndelse til indmeldelse ift. indmeldelsesår, procent	99
Tabel 4.4: Partimedlemmernes indmeldelsesår (2012), procent	104
Tabel 4.5: Har medlemmernes forældre været partimedlemmer?, procent	105
Tabel 4.6: Partimedlemmernes forældres partimedlemskaber, procent	106
Tabel 4.7: Eventuel samlevers partimedlemskab, procent	108
Tabel 4.8: Fordeling af de partimedlemmer, hvis samlever er partimedlem, procent	109
Tabel 4.9: Partimedlemmer og rekruttering af venner, familie og kolleger, procent	109
Tabel 4.10: Partimedlemmernes tidligere medlemskaber, procent	111
Tabel 4.11: Fordeling af partimedlemmernes tidligere medlemskaber, procent	112
Tabel 5.1: Antal timer partimedlemmerne har anvendt på partiaktivitet, procent	123
Tabel 5.2: Partiaktivitet blandt partimedlemmer, der har angivet '0 timer', procent	124

Tabel 5.3: Partimedlemmernes deltagelse som ambassadører (andel partimedlemmer, der har deltaget), procent	127
Tabel 5.4: Online og offline ambassadører, procent	128
Tabel 5.5: Partimedlemmernes deltagelse ved folketingsvalgkampen (2011) (andel partimedlemmer, der har deltaget), procent	130
Tabel 5.6: Partimedlemmernes deltagelse inden for fem år (andel partimedlemmer, der har deltaget), procent	135
Tabel 5.7: Partimedlemmernes mødedeltagelse inden for det seneste år, procent	136
Tabel 5.8: Partimedlemmers kontakt til partiets folkevalgte repræsentanter, procent	137
Tabel 5.9: Partimedlemmernes tillidsposter (andel partimedlemmer), procent	138
Tabel 5.10: Andel opstillingsvillige partimedlemmer, procent	141
Tabel 6.1: Dimensioner i partimedlemmernes deltagelse (2012)	147
Tabel 6.2: Typer af medlemmer i de enkelte partier (2012)	151
Tabel 6.3: Dimensioner i partimedlemmernes deltagelse (2000)	153
Tabel 7.1: Forklaring af generel deltagelse (kvadratrodtimer)	168
Tabel 7.2: Forklaring af aktivistdeltagelse	170
Tabel 7.3: Forklaring af ambassadørdeltagelse	172
Tabel 7.4: Forklaring af opstillingsvillighed	176
Tabel 7.5: Forklaring af veterandeltagelse	179
Tabel 8.1: Partimedlemmernes og vælgernes holdninger til politiske områder	190
Tabel 8.2: Partimedlemmernes holdning til EU	192
Tabel 8.3: Partimedlemmernes og vælgernes enighed i politiske udsagn på den fordelingspolitiske dimension, opinionsbalance (andel enige – andel uenige)	196
Tabel 8.4: Partimedlemmernes og vælgernes enighed i politiske udsagn på den værdipolitiske dimension, opinionsbalance (andel enige – andel uenige)	200
Tabel 8.5: Holdningsforskelle mellem indvalgte medlemmer og alle andre medlemmer	204
Tabel 9.1: Partimedlemmernes politiske enighed pr. parti 2012 (enighedsscore, -1 – 1)	215
Tabel 9.2: Holdningsforskel mellem medlemmer, der har og ikke har deltaget i politikformulering	221

Tabel 10.1: Fordeling af medlemmer i fire grupper efter aktivitet, procent	235
Tabel 11.1: Fordele ved partimedlemskab, grad af enighed (-100 – 100) i udsagn pr. parti (2012)	250
Tabel 11.2: Omkostninger ved partimedlemskab, grad af enighed i udsagn pr. parti (-100 – 100) (2012)	252
Tabel 11.3: Fordele ved partimedlemskab, grad af enighed i udsagn pr. parti (-100 – 100) (2000)	254
Tabel 11.4: Omkostninger ved partimedlemskab, grad af enighed i udsagn pr. parti (-100 – 100) (2000)	256
Tabel 11.5: Partimedlemmernes tilfredshed med partidemokratiet (2012)	258
Tabel 11.6: Partimedlemmernes tilfredshed med partidemokratiet 2000	261
Tabel 11.7: Utilfredshed med internt partidemokrati (2000 og 2012) ..	263
Tabel 11.8: Mødedeltageres opfattelse af møder, andel, der er enige i udsagnet (2012), procent	267
Tabel 12.1: Politik er indviklet. Delspørgsmål af politisk selvtillid (intern efficacy), (2012 vs. 2000)	277
Tabel 12.2: Partimedlemmernes (aktive) medlemskaber i andre foreninger (2012), procent	287
Tabel 12.3: Medlemskaber og aktive medlemskaber (2000)	288
Tabel 12.4: Andel blandt partimedlemmerne, der har deltaget i aktiviteter (2012)	289
Tabel 13.1: Partimedlemmernes udmeldelsesovervejelser	296
Tabel 13.2: Forklaringer på medlemmernes udmeldelsesovervejelser	304
Tabel 13.3: Forklaringer på medlemmernes overvejelser om at melde sig ud af partiet, pr. parti	309
Tabel A1: Statistisk usikkerhed ved forskellige antal respondenter (n) og andele	325

Figurer

Figur 1.1: Antal partimedlemmer (1935-2015)	29
Figur 1.2: Antal partimedlemmer, Socialdemokratiet, Venstre og Det Konservative Folkeparti (1935-2015)	30
Figur 1.3: Antal partimedlemmer, de mindre partier (1935-2015)	32
Figur 2.1: Enhedslistens antal medlemmer/alle vælgere pr. kommune ved folketingsvalget 2011, procent	66

Figur 2.2: SF's antal medlemmer/alle vælgere pr. kommune ved folketingsvalget 2011, procent	67
Figur 2.3: Socialdemokratiets antal medlemmer/alle vælgere pr. kommune ved folketingsvalget 2011, procent	68
Figur 2.4: Radikale Venstres antal medlemmer/alle vælgere pr. kommune ved folketingsvalget 2011, procent	69
Figur 2.5: Kristendemokraternes antal medlemmer/alle vælgere pr. kommune ved folketingsvalget 2011, procent	69
Figur 2.6: Venstres antal medlemmer/alle vælgere pr. kommune ved folketingsvalget 2011, procent	70
Figur 2.7: Dansk Folkepartis antal medlemmer/alle vælgere pr. kommune ved folketingsvalget 2011, procent	71
Figur 2.8: Det Konservative Folkepartis antal medlemmer/alle vælgere pr. kommune ved folketingsvalget 2011, procent	71
Figur 2.9: Liberal Alliances antal medlemmer/alle vælgere pr. kommune ved folketingsvalget 2011, procent	72
Figur 4.1: Indmeldelser, samlet for alle partier (vægtet)	101
Figur 5.1: En-dimensionelt deltagelseskontinuum	118
Figur 5.2: Model for flerdimensionel forståelse af partimedlemmernes deltagelse	121
Figur 5.3: Andel kampagneaktivister og kampagneambassadører blandt partiernes medlemmer, procent	132
Figur 6.1: De fire dimensioner i partimedlemmernes deltagelse	148
Figur 8.1: Partimedlemmernes selvplacering på venstre-højre-skala (0-10)	188
Figur 8.2: Selvplacering på venstre-højre-skala (0-10) for vælgere, medlemmer og folketingsmedlemmer pr. parti	201
Figur 8.3: Andel vælgere, medlemmer og folketingsmedlemmer, der mener, at Danmark skal tage imod færre flygtninge	202
Figur 10.1: Partimedlemmernes selvplacering og placering af deres eget parti på venstre-højre-skalaen	227
Figur 10.2: Gennemsnitlig forskel mellem medlemmernes selv- og partiplacering	229
Figur 10.3: Partimedlemmernes oplevede venstre-højre-uenighed med partiet, gennemsnit	231
Figur 10.4: Emneuenighed (2000 og 2012)	233
Figur 10.5: Partimedlemmernes venstre-højre-uenighed	236
Figur 10.6: Partimedlemmernes emneuenighed	237

Figur 11.1: Partimedlemmernes utilfredshed med det interne partidemokrati (2000 og 2012)	264
Figur 12.1: Vælgernes (2011) og medlemmernes (2012) politiske interesse	274
Figur 12.2: Vælgernes (2011) og medlemmernes (2012) politiske selvtillid (intern efficacy)	276
Figur 12.3: Vælgernes (2011) og medlemmernes (2012) tillid til det politiske system (ekstern efficacy)	278
Figur 12.4: Vælgeres (2012) og medlemmernes (2011) tillid til andre mennesker	280
Figur 12.5: Partimedlemmernes sympati på for de enkelte partier på 0-100 skala (2012)	283
Figur 12.6: Vælgernes sympati for de enkelte partier på 0-100 skala (2011)	284
Figur 13.1: Sammenhæng mellem politisk uenighed/utilfredshed med partidemokratiet og medlemmernes udmeldelsesovervejelser	307

Studier i dansk politik

Bogserien »Studier i dansk politik« publicerer fagfællebedømt forskning inden for et bredt udsnit af temaer funderet i dansk politik. For eksempel partier, valg og vælgere, holdningsdannelse, politisk adfærd, valgkampe, politisk kommunikation og studier af Folketingets arbejde. Serien er åben over for bidrag, der bygger på det nationale såvel som det kommunale niveau. Serien er pluralistisk over for metoder, temaer og fagdiscipliner. Fokus er på kvalitet med gennembearbejdede analyser underlagt anonym fagfællebedømmelse.

Kasper Møller Hansen og Rune Stubager, serieredaktører

Denne bog er omfattet af lov om ophavsret og må ikke videregives – herunder udlånes, sælges eller kopieres – i digital form.
Indholdet må alene anvendes af licenstagere i henhold til de til enhver tid gældende licensbetingelser.

© Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Forord

Tak til de danske politiske partier og de mange partimedlemmer, der i 2000 og 2012 tog sig tid til at besvare partimedlemsundersøgelserne. Uden jer ville denne bog ikke være mulig.

Bogen er resultatet af mange års parti- og partimedlemsforskning, og jeg har haft fornøjelsen af at præsentere for – og dermed få konstruktive kommentarer fra – et stort antal kolleger; ikke alle kan takkes her. Men jeg vil benytte lejligheden til at sige tak til Lars Bille og Jørgen Elklit for at tage mig med i det første partimedlemsprojekt, da jeg i 1999 startede som ph.d.-studerende, og for jeres konstruktive kommentarer til tidligere udgaver af denne bog. Også tak til Kasper Møller Hansen for din deltagelse i partimedlemsprojektet i 2012 (MOPA) og for kollegial sparring. Tak til Center for Valg og Partier (CVAP) forskningsgruppen og andre kolleger på Institut for Statskundskab, Københavns Universitet, for at skabe et inspirerende forskningsmiljø. Mit tætteste faglige miljø ligger uden for landets grænser, og her vil jeg specielt takke Emilie van Haute, Susan E. Scarrow, Anika Gauja og Knut Heidar for inspirerende samtaler og samarbejde om parti- og partimedlemsforskning.

Tak til Sarah Schoop, Anders Foged Filtenborg, Emily Tanggaard Christensen, Karsten Vestergaard og Toke Jeppesen for studentermedhjælp i partimedlemsundersøgelsen fra 2012. En speciel stor tak til studentermedhjælp Asmus Harre, der i mere end to år har ydet en uvurderlig indsats med stort og småt, udfordret mig og været utroligt tålmodig.

Magtudredningen samt Institut for Statskundskab på henholdsvis Aarhus Universitet, Syddansk Universitet og Københavns Universitet skal have tak for finansiering af partimedlemsundersøgelsen i 2000, og Forskningsrådet for Samfund og Erhverv skal have tak for finansiering af partimedlemsundersøgelsen i 2012.

Tak til Jeppe Strandsbjerg, Djøf Forlag. Og til serieredaktørerne Rune Stubager og Kasper Møller Hansen for både kommentarer på bogen og tålmodighed.

Bogen er dedikeret til demokratiets ildsjæle: Partiernes medlemmer og støtter, der er essentielle i et repræsentativt demokrati som det danske. Og til Anton, Oskar og Bertram, der er ved at lære, at demokrati ikke blot handler om at opnå et flertal, men om at tale sammen, lytte og nå til enighed.

Karina Kosiara-Pedersen

KAPITEL 1

Partierne og deres medlemmer

De deler roser, croissanter og pjecer ud på gader og stræder, hænger i lygtepælene med valgplakater og opfordrer vælgerne til at stemme på deres parti, når statsministeren har udskrevet folketingsvalg, eller når de kommunale valg nærmer sig. De fylder avisernes læserbrevsspalter, drikker kaffe på partimøder og debatterer partiets politik med kollegerne i frokoststuen mellem valg. De udgør dét bagland, som folketingsmedlemmerne 'passer' om mandagen, som journalister ringer rundt til, når der er usikkerhed om opbakningen til politiske udspil, og som i hvert fald i nogle partier afgør, hvem der leder partiet. De mest aktive, ildsjælene, deltager i månedlige møder i den lokale partiforenings bestyrelse og én gang om året i partiets kongres, landsmøde eller årsmøde, hvor de er med til at (gen-)vælge eller hylde formanden og blive informeret om eller tage vigtige politiske beslutninger om partiets politiske program. Hvor de, uanset graden af medlemsindflydelse, hygger sig og fester. Det er de danske partimedlemmer, de demokratiske ildsjæle, og det er dem, denne bog handler om. Hvem er de? Hvorfor melder de sig ind? Hvordan og hvorfor deltager de? Hvilke holdninger har de, og er de repræsentative for vælgerne? Og er de på vej ud af partiet? Med andre ord er formålet med bogen at undersøge, hvad der karakteriserer danske partimedlemmer, og om der er sket en forandring i partimedlemskabet siden årtusindskiftet.

Politiske partier og demokrati

Politiske partier er vigtige aktører i repræsentative demokratier og dermed også et interessant og relevant forskningsmæssigt genstandsfelt. Et parti kan defineres på flere forskellige måder på basis af aktører, aktiviteter, formål, domæner, funktioner og strukturer (Sartori, 1976: 61). Men hovedparten af definitionerne lægger vægt på partiernes rolle i forbindel-

se med kandidatopstilling, hvor politiske partier er defineret ved, at de opstiller kandidater ved offentlige valg (se for eksempel Rustow, 1956: 169; Meyer, 1965: 12; Epstein, 1967: 9; Sjöblom, 1968: 21; Sartori, 1976: 64; Schlesinger, 1984: 374; Panebianco, 1988: 6; Bille, 1997: 17). Derfor udgør politiske partier et unikt forbindelsesled mellem vælgerne og de valgte (Lawson, 1988; Bille, 1997). Og derfor spiller de en central rolle i repræsentative demokratier.

Det betyder ikke, at partier kun fokuserer på at hverve stemmer, eller at de er stemmemaksimerende. Partier kan også have politisk indflydelse, politiske poster, partisammenhold eller internt partidemokrati som mål (Sjöblom, 1968: 74; Deschouwer, 1992; Harmel & Janda, 1994; Strøm & Müller, 1999: 5-8). Deltagelse i valg er dog altid et af deres mål, da det er deres definerende karakteristika.

Kandidatopstilling er ikke den eneste opgave, partierne varetager, og de har traditionelt været tillagt en række opgaver (King, 1969; Von Beyme, 1985; Pedersen, 1989). Når politiske partier opstiller kandidater og fører valgkamp, giver de vælgerne indsigt i, hvad de står for, hvormed vælgerne får mulighed for at træffe et – oplyst – valg mellem de mange forskellige kandidater og partier. De strukturerer stemmerne. Partierne formulerer politiske programmer, eventuelt på basis af deres ideologiske udgangspunkt og måske også med input fra de befolkningsgrupper, der støtter dem. De aggregerer vælgernes interesser og skaber dermed en større politisk plan, hvor forskellige politiske områder prioriteres og koordineres. De politiske partier udgør en kanal for politisk deltagelse, når de giver mulighed for medlemskab og giver medlemmerne rettigheder, pligter og mulighed for deltagelse. De politiske partier spiller en rolle i rekruttering, uddannelse og socialisering af de valgte, uanset om det sker gennem deres medlemsorganisationer eller på anden vis. I kraft af deres repræsentation i de folkevalgte forsamlinger, for eksempel kommunalbestyrelser og Folketinget, organiserer de politiske partier arbejdet i disse forsamlinger; og på nationalt niveau også regeringen. De enkelte folketingsmedlemmer har ikke mulighed for at følge med på alle politiske områder, og de indgår derfor i partigrupper, hvor der sker en arbejdsdeling og specialisering (Jensen, 1995; Jensen, 2002).

De politiske partier er ikke nødvendigvis ene om at varetage disse opgaver. Og det er ikke opgaver, de nødvendigvis må påtage sig, for at det repræsentative demokrati fungerer. Partiernes rolle i det repræsentative demokrati afhænger i høj grad af det normative demokratiteoretiske ud-